Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2022-0700
(mr. J. van der Groen, voorzitter en mr. C.I.S. Dankelman, secretaris)

Klacht ontvangen op	: 29 januari 2021
Ingediend door	: De consument
Tegen	: ABN AMRO Bank N.V., gevestigd te Amsterdam, verder te noemen de bank
Datum uitspraak	: 18 augustus 2022
Aard uitspraak	: Bindend advies
Uitkomst	: Vordering afgewezen

Samenvatting

De klacht gaat over overkreditering. De consument meent dat de bank haar zorgplicht heeft geschonden door haar een krediet te verstrekken, die niet verantwoord was, gelet op haar financiële situatie. De commissie is van oordeel dat de gestelde overkreditering niet is komen vast te staan. De vordering van de consument wordt afgewezen.

1. De procedure

1.1 De commissie beslist op basis van haar reglement en op basis van de door partijen aan Kifid ingestuurde documenten inclusief bijlagen. Het gaat om: 1) het klachtformulier van de consument; 2) het verweerschrift van de bank; 3) de repliek van de consument; 4) de dupliek van bank en 5) de aanvullende akte van de bank van 26 oktober 2021.

1.2 Partijen zijn opgeroepen voor een hoorzitting op 15 juli 2022. De hoorzitting heeft digitaal plaatsgevonden. Partijen hebben hieraan deelgenomen.

1.3 De consument en de bank hebben gekozen voor een bindend advies. Dit betekent dat partijen elkaar aan de uitspraak kunnen houden.

2. Het geschil

Wat is er gebeurd?

2.1 Op 27 oktober 2005 verstrekte de bank aan de consument een Privélimiet Plus van € 18.000,-. Dit betreft een doorlopende kredietfaciliteit die is verbonden aan een betaalrekening.

2.2 In 2013 raakte de consument haar baan kwijt. Eind 2014 zijn betalingsachterstanden ontstaan ten aanzien van het krediet.

2.3 Uit een brief van de bank van 8 juli 2020 blijkt dat de bank de vordering heeft overgedragen aan een incassobureau. Zij heeft vanwege de achterstanden een achterstandsmelding doorgegeven aan Stichting Bureau Krediet Registratie.

2.4 Op enig moment heeft de consument zich tot de bank gewend en gesteld dat het krediet haar in 2005 niet had mogen worden verstrekt.

De klacht en vordering

2.5 Uit de jaaropgave van 2005 die de consument heeft overgelegd blijkt een jaarinkomen van € 22.990,-. Maandelijks hield zij daarvan netto € 1.295,- over. Zij heeft daarnaast afschriften overgelegd waaruit blijkt dat zij de lasten van de verstrekte lening op basis van haar inkomen niet kon dragen. De consument heeft de gestelde overkreditering onderbouwd onder verwijzing naar de gedragscode VFN 2005.

In die gedragscode heeft zij het volgende artikel aangetroffen:
"3. *De financier verstrekt geen krediet indien: De uit te vertrekken krediet voortvloeiende werkelijke, of volgens het voorgaande lid berekende theoretische verplichtingen indien deze hoger zijn ertoe leiden dat de kredietnemer van zijn inkomsten, na aftrek van vaste lasten, minder overhoudt dan de voor de kredietnemer geldende bijstandsnormen onder aftrek van de normhuur zoals bepaald in artikel 16.1 en 17.2 huursubsidiewet.*"

Zij heeft aanvullend opgemerkt dat de bijstandsnorm € 807,77 was en de huurnorm een bedrag van € 220,68 betrof. Daaruit volgt dat de consument na de verstrekking tenminste een bedrag van € 587,09 had moeten overhouden.

Uit haar berekeningen blijkt dat haar netto-inkomen verminderd met haar vaste lasten, waaronder hypotheeklasten, zorgverzekeringspremie en overige nutsvoorzieningen, neerkomt op een bedrag dat lager ligt dan € 587,09. Daaruit volgt dat de bank het krediet niet had mogen verstrekken. De consument vordert dat een deel van de lening wordt kwijtgescholden, alsmede de rentekosten en de deurwaarderskosten.

Het verweer

2.6 De bank heeft verweer gevoerd tegen de stellingen van de consument. Voor zover relevant zal de commissie bij de beoordeling daarop ingaan.

3. De beoordeling

Te laat geklaagd?

3.1 Het verst strekkende verweer van de bank is dat de consument te laat heeft geklaagd in de zin van artikel 6:89 Burgerlijk Wetboek (BW) en dat de klacht daarom niet meer voor inhoudelijke behandeling in aanmerking zou komen. De bank miskent daarmee dat overkreditering een verplichting in de precontractuele fase is, waarvan schending onrechtmatige daad oplevert. De klachtplicht uit artikel 6:89 BW is daarop niet van toepassing. Zie daarvoor Commissie van Beroep Kifid, nr. 2021-0012. De commissie is van oordeel dat de klacht zich daardoor leent voor inhoudelijke behandeling.

Inhoudelijke beoordeling

3.2 De commissie stelt voorop dat de vragen (i) of in dit geval overkreditering heeft voorgedaan en (ii) zo ja, wat daarvan de gevolgen zijn, moeten worden beantwoord naar de normen van eind 2005, het moment waarop de bank besliste over de verstrekking van het krediet. Die normen zijn niet hetzelfde als nu, want over het algemeen minder streng, dan de huidige normen.

3.3 Tussen partijen is niet in geschil dat in 2005 op de bank als kredietverlener een zorgplicht rustte om overkreditering van consumenten te voorkomen. Partijen zijn het er ook over eens dat deze zorgplicht voor de bank meebracht dat zij voorafgaand aan het sluiten van een kredietovereenkomst met een consument inlichtingen diende in te winnen over diens inkomens- en vermogenspositie om op deze wijze overkreditering te voorkomen.

3.4 De bank heeft terecht aangegeven dat het in beginsel aan de consument is om te stellen en te onderbouwen dat van overkreditering sprake is.[1] De consument heeft verwezen naar de normen die zijn gehanteerd door VFN en die in 2005 golden. De bank heeft opgemerkt dat zij niet gebonden was aan de gedragsnorm van de VFN. Volgens de bank moet worden beoordeeld of sprake is geweest van een verantwoorde verstrekking door na te gaan of de consument in ernstige financiële problemen kon komen door de kredietverstrekking.

3.5 Er waren in 2005 geen concrete algemeen geaccepteerde normen waaraan de bank, niet aangesloten bij de VFN, moest toetsen om overkreditering te voorkomen. Banken hanteerden in de regel een eigen acceptatiebeleid. De commissie merkt op dat de bank uiteindelijk alleen na herhaaldelijk aandringen van Kifid en pas na dupliek enig inzicht heeft gegeven in de wijze waarop zij de maximale kredietverstrekking berekende.

[1] Zie GC Kifid, nr. 2014-167 en 2017-564, ov. 4.8

De bank heeft toegelicht dat haar verstrekkingsnormen er destijds op neerkwamen dat een besteedbaar inkomen werd bepaald. Dat werd bepaald door het netto-inkomen te verminderen met de kosten van levensonderhoud en de woonlasten. Omdat maandelijks 2% aan de lening mocht worden uitgegeven, was de maximale verstrekking een bedrag van 50 maal het besteedbaar inkomen. Deze rekenmethodiek wordt door de commissie in onderhavig geval voor juist aangenomen.

3.6 De bank heeft bij dupliek het aanvraagformulier overgelegd. Hierop staat vermeld een netto maandinkomen van € 1.327,13, een post "vooraftrek" van € 441,- en maandelijkse woonlasten van € 380,-. Aan de hand van deze gegevens heeft de bank een besteedbaar inkomen bepaald van € 805,- en zodoende een leencapaciteit van € 40.275,50. Doordat het verstrekte krediet daar ruim onder zat, kan volgens de bank geen sprake zijn van overkreditering. De daadwerkelijke berekeningen die in 2005 zijn gemaakt heeft de bank niet meer tot haar beschikking. De bank heeft verder toegelicht dat de consument heeft verklaard het aanvraagformulier naar waarheid te hebben ingevuld en dat zij erop mocht vertrouwen dat de consument in 2005 een correcte weergave van haar financiële situatie heeft overlegd. De bank heeft aangevoerd bij haar beoordeling van de gegevens vermeld op het aanvraagformulier te zijn uitgegaan en niet van het door de consument in repliek aangeleverde overzicht. De bank heeft gesteld geen weet te hebben gehad van de door de consument opgesomde aanvullende woonlasten en nergens uit blijkt dat zij dit kon weten.

3.7 De consument heeft verwezen naar rekeningafschriften van haar betaalrekening lopend bij de bank waarop te zien is dat zij deze lasten maandelijks voldoet. Verder heeft de consument tijdens de mondelinge behandeling toegelicht hoe het krediet aan haar is verstrekt. Dat ging vluchtig bij een bezoek aan een bankkantoor. Volgens de consument is op dat moment door de bank niet gevraagd om stukken en ook niet om inzage of toelichting op haar woonlasten.

3.8 De commissie merkt op dat zij hetgeen mondeling in 2005 is besproken niet kan beoordelen, nu de inhoud van het gesprek zich aan haar waarneming onttrekt en verder bewijs hierover ontbreekt. Aan de hand van de door de consument ingebrachte stukken, heeft de commissie geconstateerd dat de maandelijkse woonlasten evident te weinig zijn. Hierbij is in ieder geval geen rekening gehouden met de maandelijkse VvE-bijdrage, die volgens de consument € 180,- bedraagt. Ook is hierbij geen rekening gehouden met de beleggingsverzekering met een maandelijkse last van € 150,-. De commissie is van oordeel dat deze omissie in de berekening van de bank voor rekening van de consument komt.

Het had op haar weg gelegen om deze kosten op te geven als zijnde woonlasten dan wel het aanvraagformulier met de daarop evident te laag vermeldde woonlasten niet te ondertekenen. Op de bank rustte geen verplichting om de rekeningafschriften van de consument na te gaan en op die wijze onderzoek te doen naar de werkelijke woonlasten van de consument. Verder staat op het aanvraagformulier een post "vooraftrek" van € 441,-. Geen van partijen kan aangeven hoe deze post tot stand is gekomen. De bank heeft in haar berekening, zonder nadere motivering, deze post opgeteld bij het netto-inkomen van de consument om haar leencapaciteit te bepalen. Naar het oordeel van de commissie kan zonder die motivering niet worden vastgesteld dat het inkomen daadwerkelijk (aanzienlijk) hoger lag. Die hogere inkomsten volgen ook niet uit de rekeningafschriften die door de consument zijn overgelegd en zijn niet in verhouding tot de hoogte van de woonlasten. De commissie gaat daarom uit van het lagere inkomen van, in dit geval, € 1.327,13.

3.9 Wanneer het inkomen van € 1.327,13 uit het aanvraagformulier tot uitgangspunt wordt genomen en de rekenmethodiek van de bank wordt toegepast, dan blijkt daaruit dat door de bank aan de consument een krediet met een limiet van € 18.225,50 kon worden verschaft. Op basis van deze berekening valt de verstrekking binnen de maximale kredietlimiet en is in dit geval geen sprake van overkreditering. Dit wordt ook bevestigd doordat de consument bijna tien jaar aan haar verplichtingen heeft kunnen voldoen. Nu niet is komen vast te staan dat er sprake was van overkreditering, is er geen aanleiding om de gestelde schadevergoeding aan de consument toe te wijzen.

4. De beslissing

De commissie wijst de vordering af.

Deze uitspraak is een bindend advies. Tegen deze uitspraak kunt u beroep instellen bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening als wordt voldaan aan de vereisten van artikel 2 van het Reglement van de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. Voor het instellen van beroep geldt een termijn van zes weken na verzending van deze uitspraak. Het reglement van de commissie van beroep en meer informatie over het instellen van beroep kunt u vinden op de website www.kifid.nl/in-beroep-gaan-bij-kifid.

Binnen twee weken na de verzenddatum van deze uitspraak kunt u een schriftelijk verzoek indienen tot herstel van vergissingen in de uitspraak zoals schrijffouten, een verkeerde naam/datum of rekenfouten. De beslissing van de geschillencommissie in de uitspraak kan hiermee niet ter discussie worden gesteld. Binnen een maand na de verzenddatum van de uitspraak kunt u een schriftelijk verzoek indienen om de uitspraak aan te vullen als u vindt dat de geschillencommissie niet heeft beslist over alle onderdelen van uw vordering. Dit ziet niet op de situatie waarin u meent dat de geschillencommissie in haar uitspraak niet uitdrukkelijk al uw argumenten, ter onderbouwing van uw vordering, heeft behandeld. Meer informatie hierover staat in artikel 40 van het reglement van de geschillencommissie, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten.